

JORNADA 3 – UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

NARRAR SENSE ODI, ODI SENSE NARRAR Visibilitat i contra-narratives del discurs de l'odi en els mitjans per a futurs periodistes.

Data: Divendres 15 desembre 2017.

Lloc: Universitat Autònoma de Barcelona – [Facultat de Comunicació \(Sala de Graus 7\)](#).

Organitza: RICCAP (www.riccap.org)

Finançà: Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació d'Espanya. Secretaria d'Estat d'Afers Exteriors – d'acord a Resolució 30 d'agost de 2017, de l'Ordre AEC/991/2016 de 9 de juny (BOE de 20 de juny).

PRESENTACIÓ

Amb les garanties suficients per a la llibertat d'expressió, considerem que, en assegurar les disposicions sobre el "discurs de l'odi", hem d'incloure la més àmplia gamma de característiques protegides. Les quals no han de limitar-se a un llistat definitiu però, almenys, incloure les següents: la raça, el color, el sexe, el llenguatge, la religió, les opinions polítiques i ideològiques, l'origen nacional o social, la propietat, el naixement, l'origen indígena o la identitat, les discapacitats, l'estatus de migrant o refugiat, l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'estatus intersexual.

(Article 19, "Hate Speech" Explained – A Toolkit", 2015 Edition)

L'anomenat "discurs de l'odi" (o "hate speech" en àmbits més internacionals) es defineix com tota forma d'expressió que difon, incita, promou o justifica l'odi racial, la xenofòbia, l'antisemitisme o altres formes d'odi basades en la intolerància i que socaven la democràcia, la cohesió cultural i el pluralisme. El Consell d'Europa (CoE), en els últims anys, està duent a terme campanyes molt insistents en què recomanen als governs nacionals que s'estableixi un marc legislatiu que permeti conciliar el respecte a la llibertat d'expressió i els drets d'altres persones. Ha arribat a crear una campanya internacional, d'una banda, de denúncia de fets considerats de discurs de l'odi a internet i, de l'altra, d'educació perquè aquests successos no es produeixin (<http://www.nohatespeechmovement.org/>).

Aquest fenomen està lligat, també, a les actuals preocupacions i desenvolupaments de la Comissió Europea i de la UNESCO sobre l'anomenada Global Citizen Education (GCE), que pretén fomentar un aprenentatge pel qual l'alumnat (tant infantil, com adolescent, com a adult) tingui les eines necessàries per assumir rols actius que resolguin problemes locals i es converteixin en actors d'un món més pacífic, tolerant, inclusiu i segur.

Existeixen nombroses declaracions que, directament o indirectament, han tractat el discurs de l'odi: la Declaració Universal dels Drets Humans, la Convenció per a la Prevenció i la Sanció del Delicte de Genocidi, el Conveni Europeu de Drets Humans i Recomanacions Generals realitzades per la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància. A cada un dels documents que es realitzen sempre es troba la mateixa dicotomia: Com és possible frenar el discurs de l'odi sense sacrificar l'exercici del dret fonamental a la llibertat d'expressió? On se situa la dignitat humana i la diversitat com a valors fonamentals de les societats democràtiques? És la llibertat d'expressió un dret absolut o té alguna noció que el regula absolutament?

Destacant un exemple recent, s'han dedicat molts esforços per part de la Unió Europea en contrarestar els discursos de l'odi en l'àmbit digital, online. La Comissió Europea va signar el passat desembre de 2016 un codi de conducta amb gegants com Facebook, Microsoft, Twitter and Youtube per regular certs comentaris considerats com fomentadors de l'odi en aquestes plataformes. No obstant això, malgrat tot el focus que se li està posant a les anomenades xarxes i mitjans socials què passa amb els mitjans de comunicació convencionals?

També hi ha una preocupació creixent sobre el fenomen dels mitjans de comunicació tradicionals en aquest sentit. Ja l'any 2015, Aidan White, el director de la Xarxa de Periodisme Ètic (EJN, en les seves sigles en anglès) afirmava davant la Federació Europea de Periodistes (FEP):

“Hi ha una gran crisi en la indústria dels mitjans avui. Necessitem un periodisme que tingui sentit i que comenci a pensar com la comunicació pot lluitar contra el discurs de l'odi. Quan tenim discursos de l'odi provinents dels mitjans de comunicació convencionals hem de canviar-lo”.

Què passa quan el discurs de l'odi no és eliminat mitjançant un moderador o grup que controla els comentaris de les plataformes, com hem apuntat anteriorment Facebook, Youtube, Twitter, Microsoft... sinó que són les televisions, les ràdios i els diaris els que, des de les seves tribunes, llancen proclames que atempten contra els drets humans més bàsics? Com es pot evitar arribar a aquestes situacions?

El Dr. Cherian George, especialista en discurs de l'odi i discurs democràtics, crida a aquest fenomen el “Newsiness of hate” (joc de paraules difícil de traduir en espanyol, el “notícies-negoci de l'odi”). I la solució no és fàcil de trobar. L'últim Dia Mundial de la Llibertat de Premsa (3 de maig), la UNESCO va celebrar a San José (Costa Rica) una taula rodona en la qual es va tractar el discurs de l'odi. En ella, un dels ponents convidats, Bruno Rodríguez, advocat de la Cort Interamericana de Drets Humans va afirmar: “Hi ha dues alternatives per limitar el discurs de l'odi; a través de les lleis nacionals, però, hi ha el perill que aquestes lleis nacionals siguin utilitzades pels Estats per limitar les tasques periodístiques i els discursos que l'Estat trobi contrari a la seva ideologia, i buscant nous mecanismes que busquin contrarestar els discursos de l'odi mitjançant informació i campanyes educatives”.

PROGRAMA

Divendres 15 de desembre – [Facultat de Comunicació](#) (Sala de Graus 7).

08.30 a 9.00: Arribada de participants i registre.

09.00 a 9.30: Benvinguda i presentació general de la jornada (Representació de Periodisme de la Universitat Autònoma de Barcelona / Miriam Meda, Xarxa d'Investigació en Comunicació Comunitària, Alternativa i Participativa – RICCAP).

09.30 a 10.15: Ponència d'obertura “Com la cobertura de conflictes i crisis influeix en el discurs de l'odi” (Xavier Giró, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i Director del grup de recerca Observatori de la Cobertura de Conflictes).

10.15 a 10.45: Pausa-cafè.

10.45 a 13.00: Taula rodona d'experts: “Llibertat d'expressió vs. discurs de l'odi: passos i fronteres”.

- Modera: Ramon Tena Pera (membre del *pool* de formadors del Consell d'Europa, impulsor del bloc *Andorra Mediació* i Director del projecte *Dialoga*).
- Membre representant de periodistes o advocats per confirmar.
- Isabel Muntané (per confirmar), periodista i co-directora del Màster Gènere i Comunicació de la UAB.
- Nils Brock, Doctor en Ciència Política, investigador i periodista independent.

13.00 a 14.30: Dinar.

14.30 a 16.00: Grups de treball A i B – [Facultat de Comunicació](#) (Sala de Graus 7 i Sala 9).

- Grup A: “Vídeo participatiu: trencant esquemes verticals de comunicació i discursos d'integració” (Maria Aizpuru, responsable de comunicació de l'Escola de Cinema i Vídeo de Sant Sebastià).
- Grupo B: “Testimoni ètic en el documental i el video-activisme. Com representem als altres?” (Griselda Vilar Sastre, Universitat Jaume I de Castelló).

16.00 – 16.30: Pausa-cafè.

16.30 a 18.00: Grups de treball A i B (intercanvi de tallers) – [Facultat de Comunicació](#) (Sala de Graus 7 i Sala 9).

- Grup B: "Video participatiu: trencant esquemes verticals de comunicació i discursos d'integració" (Maria Aizpuru, responsable de comunicació de l'Escola de Cinema i Vídeo de Sant Sebastià).
- Grup A: "Testimoni ètic en el documental i el video-activisme. Com representem als altres?" (Griselda Vilar Sastre, Universitat Jaume I de Castelló).

18.00 a 18.30: Conclusions de la jornada.

Finança:

Col·labora:

Donen suport:

